

## 72 hodin se státními zástupci (část třetí)

eFocus

Poslední části reportáže z pobytu na krajském státním zastupitelství v Ústí nad Labem věnujeme rozhovorům s Františkem Stiborem a krajským státním zástupcem Janem Jakovcem. Jak státní zástupci zvládají to, že je na ně hleděno s nelibostí? A co je z jejich činnosti to nejtěžší?

František Stibor je státním zástupcem téměř 21 let. Skoro deset let působí na kraji, stále má ale živé vzpomínky na okres. Nejčastěji se věnuje násilné trestné činnosti. Jak říká, je jí opravdu hodně, ale zase to jsou činy, které jsou velice „záživné“. Každý nový případ považuje za jiný. Také tvrdí, že si laik si ani neuvědomí, kolik toho mají státní zástupci na starost... Tak jako ostatní kolegové z ústeckého krajského státního zastupitelství je ve velkém kontaktu s policií, konkrétně s vrchním komisařem, který ho navštěvuje, aby osobně probrali kauzy. Důvod je podle Františka Stibora ten, že se během vyšetřování může něco opominout, a pak nejde se vracet. Bylo by to totiž bráno jako průtah.

### **Patříte k těm žalobcům, kteří jsou „akční“?**

„Já se domnívám, že státní zástupce není jenom úředník, který sedí za stolem a je prostředníkem mezi policií a soudem. Spousta lidí si myslí, že tomu tak je. Ale já nesouhlasím. Státní zástupce je důležitá funkce, protože prování nad činností policejního orgánu dozor. Jakým způsobem ho vykonáváte, to se vám odrazí před soudem a i v konečném rozhodnutí soudu. Když to řeknu lidově – jak si to státní zástupce s tou policií udělá, takové to potom má.“

### **Jak to ale v praxi vypadá?**

„Stane se vražda a státní zástupce se jede podívat na místo činu. Když tam jedu, tak se hned dozvím podstatné skutečnosti od soudního znalce. Jestli tam byla obrana nebo kolika ranami ta osoba zemřela. Také si udělám obrázek, jak to na místě činu vypadá. Jaký je tam terén, jestli je tam vidět. Potom má státní zástupce při výslechu svědků představu, co mohl skutečně vidět. Že svědek třeba lže, že mu ve výhledu bránil porost. Není to tak, že by státní zástupce nahrazoval činnost policejního orgánu, který zajišťuje stopy. Ve své podstatě si dělá základní náhled.“

### **Tím to ale nekončí.**

„Ne. Hned poté je státní zástupce v kontaktu s policejním orgánem a úkoluje ho, jakým směrem má vyšetřování vést.“

### **Jak je to s výslechem? Jste pro účast státního zástupce?**

„Co se týká podstatných svědků, tak toho by se státní zástupce měl zúčastnit. Státní zástupce totiž třeba na rozdíl od policejního orgánu považuje za nutné položit svědkovi otázky nad rámec. Já sám se výslechů zúčastním a svědkům otázky pokládám. Neříkám ale, že všech.“

### **Předpokládám, že by se měl tedy žalobce účastnit i třeba rekonstrukce.**

„Ano. To je žalobce opětovně na místě činu a může také zasahovat do verze obviněného, klást mu

otázky. Provádí se také rekognice...”

**Ano, ale u toho přeci státní zástupce být nemusí.**

„Nemusí, není to jeho povinnost. Ale já se domnívám, že u závažných trestných činů by měl.“

**To se ale třeba na okrese nedá stíhat.**

„Na okrese je mnohem víc věcí. Tam je pochopitelné, že se nedá obsáhnout vše. Pokud tam má třeba loupež nebo pokus těžké újmy na zdraví, je lepší se úkonů účastnit.“

---

#### **ZÁKLADNÍ INFORMACE O ŘÍZENÍ PŘED SOUDEM**

- Na rozdíl od přípravného řízení (kde je státní zástupce pánem sporu) je v řízení před soudem stranou. Jde tedy o fikci postavení strany.
- Obžalobu v řízení před soudem zastupuje státní zástupce, je zde povinen dokazovat vinu obžalovaného. Může také klást vyslychanému otázky a žádat, aby mu bylo umožněno provést důkaz.
- Státní zástupce je povinen být přítomen hlavního líčení, bez jeho přítomnosti se líčení nekoná.
- Při podání a zastupování obžaloby (stejně jako v řízení přípravném) se státní zástupce řídí nejenom zákonem, ale také vnitřním přesvědčením založeným na uvážení všech okolností případu.
- Do rukou státního zástupce jsou svěřeny také opravné prostředky – stížnost, odvolání (i ve prospěch obviněného), dovolání.

Žalobce má svěřeny také některé pravomoci týkající se vykonávacího řízení.

---

#### **Jak moc se liší práce na okrese a na kraji - z hlediska násilné trestné činnosti?**

„Tady na kraji je ta trestná činnost násilná samozřejmě závažnějšího rázu. Na okrese jsem dělal třeba loupeže, pohlavní zneužívání, ublížení na zdraví anebo dopravní kriminalitu. V rámci té násilné trestné činnosti na kraji se v poslední době velmi rozmáhá zločin kuplířství. A je nutné na něj reagovat, protože je jí opravdu hodně.“

#### **Jak se díváte na kolegy, kteří pracují jen od stolu, vlastně rutinně?**

„Když začnete dělat tuto profesi, trvá nějakou dobu, než se s ní seznámíte. A potom byste měl dojít k závěru, jestli je to profese, která vám vyhovuje. Já říkám, že státní zástupci, kteří dělají tuto práci léta, ta práce je v nich. Nosíte si jí domů, neustále se vám honí hlavou myšlenky. Určitě po odsloužených letech dospěje každý státní zástupce do stadia, kdy toho má dost. Zase to přejde a člověk se vrací k práci rád.“

**„Tahle práce je velmi náročná. A když jí děláte, musíte jí mít rád. Ta práce vás pohltí. Je to všechno o lidech. Někdo k práci může přistupovat svědomitějším, někdo lehkomyšlnějším přístupem.“**

#### **Setkáváte se mýty o státních zástupcích?**

„Mrzí mě, když spousta lidí...a nejsou to jen lidé z ulice, si myslí, že jsme pouze klasičtí úředníci a naše práce není tak důležitá, abychom byli dobře ohodnoceni. Není tomu tak. A já říkám: Ať si ten člověk jde sednout na měsíc na moji židli. Státní zástupce se podle mě za svojí práci rozhodně nemusí stydět, naopak by měl být řádně oceněn. A mrzí mě, že tomu tak pokaždé není.“

## **Jaké má vaše práce nevýhody?**

„Někdy je to na úkor vašeho osobního času nebo rodiny. Protože do něj ta práce zasahuje. Nedá se říci, že by práce státního zástupce končila uplynutím pracovní doby. Když máte služby, jste týden k dispozici vlastně pořád. Stane se trestný čin, jedete na místo. Další nevýhoda je ta, že státní zástupce není oblíben. To je zvláštní úkaz, ale musíte s ním počítat.“

## **Ale proč tomu tak je?**

„Za dvacet let je to stejné. Je na nás pohlíženo s nevolí a skrz prsty. Vždycky si v soudní síni připadáte jako na křížové výpravě a všichni jsou proti němu. Tak je to dané. Přitom státní zástupce nechce nic víc než zákonnost, právo a spravedlnost. Sice si na to zvyknete, ale stejně vás to někdy mrzí.“

## **Stalo se vám, že by poškození poděkovali?**

„Ano, to je každý z nás poctěn a má z toho dobrý pocit. Že naše práce má smysl a naplnění. Nestalo se mi to mnohokrát, ale párkrát za mnou poškození po soudu přišli. Pak jsem si řekl, že je pořád dostatek slušných lidí, kteří si zaslouží, aby byla trestná činnost spravedlivě potírána, a my jsme je hájili.“

Rozhovor zakončuje František Stibor s tím, že by mohl pokračovat v povídání si další hodiny.

*„Kdybyste měl víc než 72 hodin, vzal bych Vás na policii, na odbor, kde se vyhodnocují stopy. To je zajímavé. Viděl byste, jak se pracuje s DNA, jak se stanovují profily, mechanoskopii... určitě by to na každého zapůsobilo,“ říká.*

---

## **CIVILNÍ REJSTŘÍK**

- Vedle trestního řízení je státní zastupitelství povinno plnit zákonem stanovené úkoly i v civilním soudním řízení, kde je v některých případech oprávněno podávat návrhy na jeho zahájení nebo vstupovat do již zahájeného řízení. (§ 35 občanského soudního řádu)
  - Jde například o konkurzy a vyrovnání, popření otcovství, návrhy na zrušení společnosti, vstup do insolvenčního řízení.
  - Státní zastupitelství je v řízení oprávněno ke všem úkonům, které může vykonat účastník řízení, pokud nejde o úkony, které může vykonat jen účastník právního vztahu.
- 

## **„STÁTNÍ ZÁSTUPCI BY MĚLI ZAPRACOVAT NA KVALITĚ VÝSLECHU.“**

S krajským státním zástupcem, Janem Jakovcem se hned v úvodu setkání shodujeme, že všichni státní zástupci mluví opravdu dlouho. Je to prý snaha přesvědčit a rozkrýt všechna zákoutí. Tvrdí také, že soudci a státní zástupci jsou konzervativní v uvažování. Měli by také být nadprůměrně dobří právníci. Aktuální stav podle něj ale ideální není. Naděje vkládá do mladých žalobců, kteří se chtějí „rvát“ a vidí v tom smysl.

**Tvrdíte, že státní zástupci jsou konzervativní, zejména v personálních otázkách. V čem ještě jsou konzervativní? A v čem pokrokoví?**

„To je zajímavá otázka... Konzervativní jsou ve vztahu ke změnám obecně. Mám něco odslouženo a vidím i před rok 1990. Dynamika přijímání nových skutkových podstat neboli zvětšování okruhu trestní represe byla velmi stabilní. Nepřibývalo moc věcí. Ta praxe měla možnost se zaběhnout a jet rutinou, což není jenom negativní věc. A měla i svou výkonnost. Po roce 1990 byly změny. Některé byly dobré, stalking, domácí násilí... Ale řada věcí je „až moc“. V tom jsme konzervativní, nechceme za každou cenu další skutkové podstaty. Já to vnímám tak, že se kriminalizuje spousta činností a jednání v tendenci napravit každý poruchový jev. V tom jsme tedy konzervativní. Ale zase mladí státní zástupci nové věci přijímají s radostí.“

### **Čím starší, tím konzervativnější...**

„Možná že to není tak o konzervativnosti, jako o pohodlnosti.“

### **A jsou žalobci pohodlní i ke změnám uvnitř soustavy?**

„Bohužel je málo státních zástupců, které to doopravdy zajímá aktivně. *„Já si žiju na okrese a co je na kraji, na nejvyšším mě nezajímá“*. A když někdy mluvím o těch kontrolních vztazích, jak se zvrhnul dohled nad dohledem, tak je tyto otázky nezajímají. *„Chcete to přezkoumat, tak já vám to pošlu a přezkoumejte si to...“* A je jim jedno, jaký bude ten rozsah. Zamyslí se až v momentě, kdy jim přijde poukázání na to, kde udělali chyby. Lidí, kteří mají ambici přemýšlet o komplexnějších věcech, moc není.“

### **Ono by ale asi na druhou stranu nebylo dobré, kdyby do soustavy mluvil každý státní zástupce.**

„To ne. Já očekávám, že z okresu, kde je deset státních zástupců, tak budou z pohledu kariérních ambicí uvažovat dva. To by byl ale asi „super“ počet. Všichni nemají ambice, jejich klíčovou rolí je v tom momentě totiž dělat kauzy.“

### **A v čem jste tedy pokrokoví? Je to třeba v přístupu ke spolupráci s policií?**

„Vím, že jste mluvil s magistrem Bělorem. To je člověk, který je z té skupiny aktivních úplně nahoře. A to je příklad, co já považuji za pokrokové. Nebýt líný a nedělat jenom to, co musím.“

### **A spolupráce s policií?**

„S policisty, ať už je to na okrese nebo na kraji, musíte navázat vztah důvěry. Důvěra, že vám poskytnou komplexní informace. Každá kauza má totiž kromě toho, co je ve spise ještě poměrně dost informací okolo. A to může mít význam třeba na zvolení taktiky. To se dozvíte jenom od policisty a jenom když máte důvěru. Je to také otázka respektování se. A pořád zde musí být hranice. Vím, že magistr Bělор byl v tomto jednou zklamaný, když mi nevyšli policisté na okrese vstříc. A já mu říkal, že musí zachovat klidnou hlavu, protože jako státní zástupce pocítí v životě spoustu ústrků a křivd. Ale nesmí to nikdy zatratit a říct: *„Teď už s policií jediné oficiálně.“*“

### **Takže důvěra státního zástupce - komisař je základní kámen.**

„Ono to je trochu složitější. U policie máte takzvaného zpracovatele, komisaře. Ten píše usnesení, dělá výslechy. A ten má k sobě jednoho nebo dva operativce. A ti si také musí říct všechno, musí mít mezi sebou také důvěru. Jedině tak se dají udělat těžké věci. Řeknu případ těch litoměřických soudců, co náš kraj dělal. To bylo vyloženě postavené na perfektní důvěře policie a státního zástupce. A na respektování pravidel, která pro ně třeba byla nepříjemná. Anonymita věcí, žádné informace, tiskovky a pompézní akce. Na to většinou policie tlačí, když kauzu realizuje.“

### **Jak se stavíte k rozporu veřejného mínění a práva? Teď narážím na protest proti snížení trestu, který dostal nezletilý Rom za znásilnění a zbití dvanáctiletého chlapce. V tom případě se totiž odvolal státní zástupce ve prospěch.**

„Veřejnost chce slyšet, že se pachatel nedostane ven a nebude jim ubližovat. Odvolání ve prospěch je výjimka. Ale řeknu vám tohle. On se někdy soud, lidově řečeno, splaší. Nechá se unést průběhem

ličení. Ta naše role není odsoudit někoho za každou cenu, ale také ho odsoudit po právu. Aby byl spravedlivě potrestán. A když soud udělá chybu a obhájce se neodvolá, je na státním zástupci, aby to napravil.“

### **Velké téma je počet státních zástupců.**

„To je nejkřičivější otázka. Ty počty, kolik má být třeba tady v Ústí státních zástupců, doopravdy objektivně naposledy byly vyhodnoceny v roce 2001. Od té doby říkám, že to musíme aktualizovat. Kriminalita se mění. Nejde mít deset let 148 státních zástupců na stálo.“

### **Takže chcete víc žalobců?**

„Neříkám navýšit. Říkám aktualizovat.“

### **Jste spokojen s úpravou příchodu nováčků do soustavy?**

„S čím souhlasím, je otevřenost. Aby k nám mohli advokáti a jiné právnické profese s uznatelnou zkouškou. A za správné považují udržet si výchovu, tedy čekatele. Čekatel jako zaměstnanec má výhodu praxe. Má i mentální vybavení. Ale zase je konzervován na úřadě. Přichází do styku jen se svou profesí. Advokát má na druhou stranu širší pole, rozumí obviněným. A advokátů si také cením pestrou škálu vztahů, kterými si projdou.“

### **Na čem by vlastně měli státní zástupci zapracovat, a může to být třeba výzva pro nováčky?**

„Na taktice výslechu, jak ho vést. Nejenom v přípravném řízení, ale před soudem. Soudci vyslýchají, ale o taktice také neví zhora nic. V našich profesích jsem našel velmi málo kvalitních vyslýchajících.“

Rozhovor s Janem Jakovcem jsme dokončili dlouhou polemikou ohledně vstupu do soustavy. Zmínil možnost, aby se čekatel v rámci své praxe podíval na čas na soud (a klidně i civilní úsek), na policii (tato možnost platí i pro justiční čekatele – ti prý v této oblasti tolik akční nejsou. Jan Jakovec to připisuje „sebevědomí tohoto stavu“.) Podstatná praxe pro žalobce ale u nás podle krajského státního zástupce chybí: *„Já bych to kombinoval, čekatelskou praxi s koncipientskou praxí. To by bylo pro mě úplně nejlepší.“*

Co napsat na závěr? Je asi zbytečné opakovat, že státních zástupců bychom si patrně měli celospolečensky víc vážit. Spíš bych přetlumočil známá slova Lenky Bradáčové. Pro ty, kteří se do soustavy zrovna chystají (nebo o tom uvažují): **NIKDY NEZAPOMEŇTE NA TO, CO SE VÁM NELÍBILO NA ZAČÁTKU.**

Budeme rádi, když s námi budete diskutovat svůj názor na státní zastupitelství >>> [zde](#).

Zdroj informací v tabulkách: CÍSAŘOVÁ, D., FENYK, J., GRIVNA, T. a kol. Trestní právo procesní. 5. Vyd. Praha: ASPI

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů , judikatura, právo | [www.epravo.cz](http://www.epravo.cz)

## **Další články:**

- [Advokátní kancelář Pokorný, Wagner & partneři, s.r.o.](#)
- [Náš náskok byl v odhodlání a ochotě riskovat](#)
- [Na co se zaměřoval úřad pro ochranu osobních údajů při své kontrolní činnosti v roce 2020?](#)
- [„Co nás čeká v právu ICT v roce 2021“](#)

- [Rozhovor s Petrem Sprinzem](#)
- [Odborný seminář: Závazky v novém občanském zákoníku](#)
- [Odborný seminář: Smlouvy uzavírané se spotřebitelem v novém občanském zákoníku](#)
- [Chambers Europe 2012: PRK Partners oceněna za nejlepší klientské služby](#)
- [Nataša Randlová prominentním právníkem Chambers Europe](#)
- [Ocenění soutěžněprávního týmu advokátní kanceláře Schönherr](#)
- [Advokátní kancelář KŠB byla oceněna jako nejlepší národní právní firma v ČR](#)